Гегамян Валерій Арутюнович. *Енциклопедія Сучасної України* (2026)
ISBN: 966-02-2074-X
DOI: 10.5281/zenodo.23595208

ГЕГАМЯ́Н Валерій Арутюнович (07. 04. 1925, с. Гарні, Вірменія — 11. 09. 2000, Одеса) —монументаліст, графік, педагог. Закінчив Єреванські художні училище (1944) та інститут (1950; викл. *М. Сар'ян*). Вів щоденник вірменською мовою (виданий 2018 у Києві), у якому сформулював власну програму творчого розвитку на десятиліття вперед. Працював провідним художником секції монументального живопису Художнього фонду СРСР (Москва, 1954—56); викладав у Біробіджанському педагогічному (РФ, 1956—60) та Дагестанському художньому (Махачкала, 1960—63) училищах; від 1963 — художник-монументаліст Одеської філії Художнього фонду УРСР. Один з організаторів і перший декан художньо-графічного факультету Одеського педагогічного інституту (1964—66). У своїй художній і викладацькій практиці творчо розвивав досягнення педагогічних систем Ш. Холлоші, А. Ажбе, П. Чистякова. Працював у стилі експресіонізму й символізму, поєднуючи аналітичний і синтетичний підходи, пластичну конструкцію і фовістичний колір. Творчо переосмислював спадок Б. Мікеланджело, П. Ґогена, М. Сар'яна, М. Врубеля, Х.-К. Ороско, Д.-А Сікейроса. Мистецтво розглядав не як професію, а вид духовної діяльності. Відмовився від виставкової діяльності. Від 1985 після виходу на пенсію жив усамітнено, реалізуючи масштабний програмний задум на тему геноциду вірмен 1915, де центральне місце займало панно-диптих «Апокаліпсис» (поч. 1990-х—2000-і рр.). За ініціативи онука М. Гегамяна та дослідника О. Жадейка 2019 створено ГО «Фонд імені В. Гегамяна»; 2017 засновано щорічну премію на честь художника. Деякі твори митця зберігають у Національному художньому музеї України (Київ), Одеському художньому музеї, Музеї сучасного мистецтва Одеси, Національній картинній галереї Вірменії (Єреван). Ретроспективні виставки організовано в Одесі (2001, 2019), Києві (2018). Серед учнів **—** В. Захарченко, *Є. Рахманін*, О. Недошитко, С. Папроцький, М. Резніченко, В. Кудлач, *В. Рябченко*, *О. Ройтбурд*, С. Ликов, *Ю. Горбачов*, *А. Фурлет*.

Основні твори

«Старець» (1960), «Старий мусульманин», «Колекціонер» (обидва — 1963), «Дружина в блакитному на тлі блакитного неба» (сер. 1960-х рр.), «Українська дівчина», «Білий лебідь» (кін. 1960-х рр.), «Пейзаж Гарні з жовтим кущем» (1967), «Вмираючий лебідь», «Три балерини», «Висміювання Христа» (усі — поч. 1970-х рр.), «Курдянка в національному костюмі» (1972), «Крим» (1973—74), «Композиція фігури оголеної натурниці в зріст з чотирьох точок зору», «Той, що волає» (обидва — 1970-і рр.), «Африканка», «Композиція зі священниками» (обидва — поч. 1980-х рр.), етюд «Голова матері вірменського нареченого», «Апокаліпсис», диптих «Криваве весілля» (усі — поч. 1990-х—2000-і рр.).

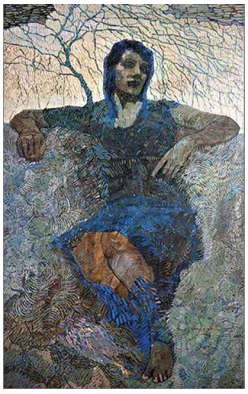
Рекомендована література

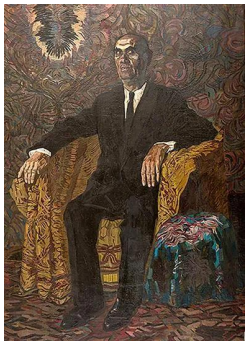
1. Пламень печали, любовью зажженный. В. А. Гегамян: Каталог. О., 2001
2. Кудлач В. А. Мистецтво не терпить повторень. Валерій Гегамян // Музейний провулок. 2010. № 10
3. Жадейко О. М. «Культурний код» мистецького всесвіту Валерія Гегамяна. К., 2019.

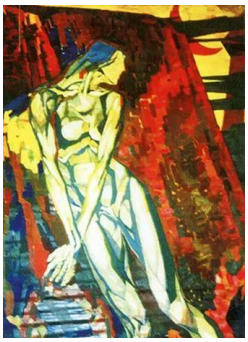
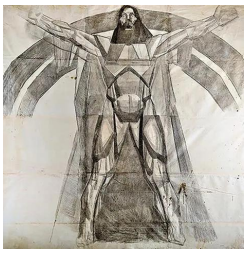
В. А. Кудлач

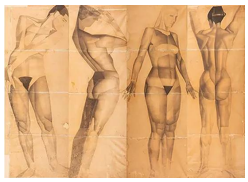
Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:
Гегамян Валерій Арутюнович / В. А. Кудлач // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2026. — Режим доступу: https://esu.com.ua/article-894356

2001–2026 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).